

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 5 Κακό

A_ΘΕ 5.1 Αμαρτία

Παρουσιάζοντας (υλικό δραστηριοτήτων):

Να με προσέχεις

Έλα κοντά μην κάνεις πίσω
το χέρι κράτα μου στα σκοτεινά
Έλα κοντά να σου μιλήσω
γι' αυτά που μέσα δε χωράνε πια

Να με προσέχεις
γιατί έχω πέσει χαμηλά, έχω πέσει χαμηλά
μάτια μου γλυκά να με αντέχεις
να με προσέχεις
μέχρι να σηκωθώ ξανά
λίγο ακόμα μοναχά
μάτια μου γλυκά να με αντέχεις
να με προσέχεις

Έλα κοντά το κόσμο κρύψε
τον κόσμο αυτό που μου ζητά πολλά
Έλα κοντά μια σπίθα ρίζε
να βγει απ' την στάχτη μου ξανά φωτιά

Να με προσέχεις
γιατί έχω πέσει χαμηλά, έχω πέσει χαμηλά
μάτια μου γλυκά να με αντέχεις
να με προσέχεις
μέχρι να σηκωθώ ξανά
λίγο ακόμα μοναχά
μάτια μου γλυκά να με αντέχεις
να με προσέχεις

Στίχοι - μουσική Ν. Πορτοκάλογλου, από τον δίσκο *Τα καράβια μου καίω*, 1993.

Εφαρμόζοντας (υλικό δραστηριοτήτων):

William Blake, «God judging Adam»1795

Πηγή: <http://www.metmuseum.org/art/collection/search/347414> (12/9/2016)

* * *

Σικελία, Μονρεάλε, Μητρόπολη, Τμήμα ψηφιδωτού της Γένεσης, 1180-1190.

* * *

Έννοια της αμαρτίας

«(Στην ορθόδοξη θεολογία) η αμαρτία μονάχα ως αλλοτρίωση, καθυστέρηση και αρρώστια αντιμετωπίζεται. Έτσι, ούτε για το προπατορικό αμάρτημα λογίζεται καμιά ενοχή ούτε και για τα προσωπικά αμαρτήματα του καθενός λογίζεται ενοχή ως νομική συνέπεια. Η ενοχή του ανθρώπου είναι η αμέλειά του, η αμετανοησία του και η άρνησή του να δεχθεί τη θεία ζωοποίηση. Γι' αυτό από την άλλη μεριά υπάρχει άφεση και συγνώμη, εφόσον ο άρρωστος άνθρωπος τη ζητάει.

“Συγγνωστόν γάρ ου τιμωρητόν η ασθένεια”, η αρρώστια συγχωρείται, δεν τιμωρείται λέγει ο άγ. Μάξιμος ο Ομολογητής. Αυτή είναι η κοινή γραμμή όλης της ορθόδοξης θεολογίας και ζωής».

«Η αμαρτία προκύπτει από μια ανταρσία του ανθρώπου,... που επιδιώκει την ισοθεΐα ή την εξομοίωση με τον Θεό, όχι τη σχέση κτιστού και ακτίστου, φθαρτού και αφθάρτου, θνητού και αθανάτου, δημιουργήματος και δημιουργού αλλά επί ίσοις όροις. Τούτο σημαίνει διάρρηξη των σχέσεων ... Ο θάνατος ... πλήττει όχι μονάχα το είδος ή τη βιολογική υπόσταση, αλλά το πρόσωπο».

Ν. Ματσούκα (1985). *Δογματική και Συμβολική Θεολογία*, Β. Θεσσαλονίκη: Πουρναράς, σελ. 52.

* * *

Η παρουσία του κακού στην ανθρώπινη ζωή

«Ο Χριστός σώζει τον κόσμο ακριβώς αποκαλύπτοντας αυτή την κρίσιμη αλήθεια όσον αφορά την παρουσία του κακού στην ανθρώπινη ζωή, προτείνοντας τον μόνο τρόπο με τον οποίο το κακό μπορεί να αντιμετωπισθεί, που είναι αποστροφή μεν για το κακό, αποδοχή, κατανόηση και αγάπη δε γι αυτόν που το διαπράττει· και την Εκκλησία, που είναι ακριβώς η εφαρμογή αυτού του τρόπου[...]

Οι εντολές του Χριστού, που είναι βασικά η αγάπη για το Θεό και τον συνάνθρωπο, δεν είναι νόμοι, αλλά αποκάλυψη του τρόπου ζωής που είναι σύμφωνος με την ανθρώπινη φύση και που εξασφαλίζει στον άνθρωπο πληρότητα ζωής. Οι εντολές του Χριστού δεν περιέχουν ποινές γι' αυτούς που δεν τις εφαρμόζουν. Ο Χριστός βέβαια, αποκαλύπτοντας στον άνθρωπο τον τρόπο ζωής που είναι σύμφωνος με τη φύση του αποκαλύπτει και τις συνέπειες που υφίσταται ο άνθρωπος όταν υιοθετεί τρόπο ζωής με τον οποίο βιάζει τη φύση του. Αλλά αυτό δεν είναι ποινή, και επομένως δεν βιώνεται από τον άνθρωπο που διαπράττει το κακό ως απόρριψη και γι' αυτό δεν συνεχίζει το φαύλο κύκλο».

π. Φιλόθεος Φάρος (2003). *Η πραγματική εκκοσμίκευση της Εκκλησίας και η μεθοδευμένη αποπροσανατολιστική εκδοχή της*, περ. Αναλόγιον, τ. 4, σελ. 10-11.

* * *

Αναπλασιώνοντας (υλικό δραστηριοτήτων):

Η ιστορία του Ζακχαίου

«Ο Ιησούς μπήκε στην Ιεριχώ και περνούσε μέσα από την πόλη. Εκεί υπήρχε κάποιος, που το όνομά του ήταν Ζακχαίος. Ήταν αρχιτελώνης και πλούσιος. Προσπαθούσε να δει ποιος είναι ο Ιησούς, δεν μπορούσε όμως εξαιτίας του πλήθους και γιατί ήταν μικρόσωμος. Έτρεξε λοιπόν μπροστά πριν από το πλήθος κι ανέβηκε σε ένα δέντρο για να τον δει, γιατί θα περνούσε από κει.

Όταν έφτασε ο Ιησούς στο σημείο εκείνο, κοίταξε προς τα πάνω, τον είδε και του είπε: “Ζακχαίε, κατέβα γρήγορα, γιατί σήμερα πρέπει να μείνω στο σπίτι σου”. Εκείνος κατέβηκε γρήγορα και τον υποδέχτηκε με χαρά. Όλοι όσοι τα είδαν αυτά διαμαρτύρονταν και έλεγαν ότι πήγε να μείνει στο σπίτι ενός αμαρτωλού. Σηκώθηκε ο Ζακχαίος και είπε στον Κύριο: “Κύριε, υπόσχομαι να δώσω τα μισά από τα υπάρχοντά μου στους φτωχούς και να ανταποδώσω στο τετραπλάσιο όσα πήρα με απάτη”.

Ο Ιησούς, απευθυνόμενος σ’ αυτόν, είπε: Σήμερα αυτή η οικογένεια σώθηκε· γιατί και αυτός ο τελώνης είναι απόγονος του Αβραάμ. Αυτός που σας μιλάει ήρθε για να αναζητήσει και να σώσει αυτούς που έχουν χάσει τον δρόμο τους”.

Κατά Λουκάν 19, 1-10. Ανακτήθηκε από <http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGYM-B118/373/2512,9692/> (12/9/2016).

* * *

Η μοιχαλίδα γυναίκα

«Τότε οι δάσκαλοι του Νόμου και οι Φαρισαίοι έφεραν μια γυναίκα που την είχαν συλλάβει για προσβολή της συζυγικής τιμής (μοιχεία)· την έβαλαν στη μέση και του είπαν: “Διδάσκαλε, αυτή τη γυναίκα την έπιασαν επ’ αυτοφώρω να διαπράττει μοιχεία. Ο Μωυσής στον νόμο μάς έχει δώσει εντολή να λιθοβολούμε τέτοιου είδους γυναίκες· εσύ τι γνώμη έχεις;” Αυτό το έλεγαν για να του στήσουν παγίδα, ώστε να βρουν κάποια κατηγορία εναντίον του.

Ο Ιησούς τότε έσκυψε κάτω και με το δάχτυλο έγραφε στο χώμα. Καθώς όμως επέμεναν να τον ρωτούν, σηκώθηκε πάνω και τους είπε: “Όποιος ανάμεσά σας είναι αναμάρτητος ας ρίξει πρώτος πέτρα πάνω της”. Κι έσκυψε πάλι κάτω κι έγραφε στο χώμα. Αυτοί όμως, όταν άκουσαν την απάντηση, άρχισαν - με πρώτους τους γεροντότερους - να φεύγουν ένας ένας, μέχρι και τον τελευταίο, και έμεινε μόνος ο Ιησούς και η γυναίκα στη μέση. Τότε σηκώθηκε όρθιος ο Ιησούς και τη ρώτησε: “Γυναίκα, πού είναι οι κατηγοροί σου; Κανένας δεν σε καταδίκασε;” Εκείνη απάντησε: “Κανένας, Κύριε”. “Ούτε εγώ σε καταδικάζω”, είπε ο Ιησούς· “πήγαινε, κι από δω και πέρα μην αμαρτάνεις πια”».

Κατά Ιωάννη 8, 3-11. Ανακτήθηκε από <http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGYM-B118/373/2512,9691/> (12/9/2016).

* * *

Η Θεϊκή κρίση

«Και τότε ο Χριστός θα μας πει: Ελάτε και σεις. Όλοι εσείς, εσείς οι μέθυσοι, εσείς οι αδύνατοι, εσείς οι ακόλαστοι. [...] Και θα μας πει: όντα άθλια, γίνετε σύμμορφοι με την εικόνα του θηρίου και έχετε τη σφραγίδα του στο μέτωπό σας. [...]. Ελάτε όμως και σεις.

Και τότε οι δίκαιοι θα διαμαρτυρηθούν και οι φρόνιμοι θα απορήσουν: Μα, Κύριε, πώς τους δέχεσαι;

Και ο Χριστός θα πει: Αν τους δέχομαι, κύριοι δίκαιοι, αν τους δέχομαι κύριοι σώφρονες, το κάνω γιατί κανένας απ' αυτούς δεν έκρινε ποτέ τον εαυτό του άξιο.

Και θα μας απλώσει τα χέρια Του, θα μας ανοίξει την αγκαλιά Του, κι εμείς θα πέσουμε στα πόδια Του και θα τα καταλάβουμε όλα.

Ναι, τότε θα τα καταλάβουμε όλα.

Ναι, τότε θα τα καταλάβουμε όλα. [...] Θεέ μου, ελθέτω η Βασιλεία Σου [...].»

Μονόλογος του μέθυσου Μαρμελάντωφ, από το *Έγκλημα και Τιμωρία* του Ντοστογιέφσκι.

* * *

Μετάνοια

«Του Παραδείσου πρώτο πολίτη,
Χριστέ μου, έκανες τον ληστή, όταν επάνω στον σταυρό
Σου φώναξε το “μνήσθητί μου”. Εκείνου την μετάνοια
κάνε ν' αποκτήσω κι εγώ ο ανάξιος».

«Αμάρτησα! Έσφαλα και αθέτησα την εντολή Σου!
Στη ζωή πορεύτηκα από τη μια στην άλλη αμαρτία
και στις πληγές μου πρόσθεσα κι άλλα τραύματα.
Αλλά Σου, ο Θεός των Πατέρων μου, σαν σπλαχνικός ελέησέ με».

Ανδρέας επισκ. Κρήτης, *Μεγάλος Κανόνας* (μτφρ).

* * *

Αξιολογώντας (υλικό δραστηριοτήτων):

Γιατί άφησε ο Θεός τον άνθρωπο να αμαρτήσει;

«...Στην κατοχή και άσκηση της ελεύθερης θέλησης του ανθρώπου δεν θα βρούμε καθόλου μια πλήρη εξήγηση αλλά τουλάχιστον την αρχή και μια απάντηση στο πρόβλημά μας. Γιατί άφησε ο Θεός τους αγγέλους και τον άνθρωπο να αμαρτήσουν; Γιατί ο Θεός επιτρέπει το κακό και τη δυστυχία; Απαντάμε. Γιατί είναι ένας Θεός αγάπης. Η αγάπη προϋποθέτει μετοχή και η αγάπη επίσης προϋποθέτει ελευθερία. Σαν μια Τριάδα αγάπης ο Θεός επιθύμησε να μοιραστεί τη ζωή του με δημιουργημένα πρόσωπα, φτιαγμένα κατά την εικόνα Του, που θα μπορούσαν να του ανταποκριθούν ελεύθερα και εκούσια σε μια σχέση αγάπης. Όπου δεν υπάρχει ελευθερία εκεί δεν υπάρχει αγάπη...

Όπως συνήθιζε να λέει ο Paul Evdokimov, ο Θεός μπορεί να κάνει το κάθε τι εκτός από το να μας αναγκάσει να τον αγαπάμε. Ο Θεός επομένως δεν εδημιούργησε ρομπότ που θα τον υπάκουαν μηχανικά αλλά αγγέλους και ανθρώπινες υπάρξεις προικισμένες με ελεύθερη εκλογή. Και μ' αυτό, για να θέσουμε το ζήτημα με ανθρωπομορφικό τρόπο, ο Θεός ριψοκινδύνευσε: γιατί μαζί με αυτό το δώρο της ελευθερίας δόθηκε επίσης και η δυνατότητα της αμαρτίας. Αλλ' αυτός που δεν θα ριψοκινδυνεύσει δεν αγαπάει. Δίχως ελευθερία δεν θα υπήρχε αμαρτία Αλλά δίχως ελευθερία ο άνθρωπος δεν θα ήταν εικόνα του Θεού. Δίχως ελευθερία ο άνθρωπος δεν θα μπορούσε να επικοινωνήσει με τον Θεό με μια σχέση αγάπης».

Καλλίστου Γουέαρ, επισκόπου Διοκλείας (71982). *Ο Ορθόδοξος Δρόμος*, Αθήνα: Επτάλοφος, σελ. 68-69.

* * *

Ελευθερία και αυθαιρεσία

«Όταν λοιπόν ο άνθρωπος εισέρχεται στην περιοχή της ελευθερίας, υψώνεται μπροστά του το πρόβλημα, εάν και κατά πόσο είναι δεμένος σε ηθικούς κανόνες και αν του επιτρέπονται όλα. Η ελευθερία που καταλήγει στην αυθαιρεσία δεν θέλει να ακούσει για τίποτε άγιο, για κανένα περιορισμό. Όταν δεν υπάρχει Θεός ή όταν ο άνθρωπος είναι Θεός τότε τα πάντα επιτρέπονται. Ο άνθρωπος αρχίζει να κατέχεται από μια ιδέα και σε μια δαιμονική κατάσταση βλέπει την ελευθερία του να χάνεται, να γίνεται σκλάβος μιας ανεξέλεγκτης δυνάμεως...»

Ν. Μπερδιάγιεφ (1972). Το πνεύμα του Ντοστογιέφσκι, μτφρ. Ν. Ματσούκας, Θεσσαλονίκη: Πουρναράς, σελ. 98.